

Policydokument

Material, produkter och metoder

TANDLÄKARFÖRBUNDET ANSER

Att material, produkter och metoder för dentalt bruk ska vara kliniskt prövade innan de lanseras på marknaden.

Att det ska finnas en fungerande rapportering av biverkningar av dentala material, produkter och behandlingsmetoder liksom av avvikelser, för återföring av kunskap till tandvården.

Att material, produkter och metoder som anvisats av tandläkare genom rekvisition till tandtekniskt laboratorium inte får avvika från det som beställts eller på annat sätt avtalats, utan att det tydligt överenskommit med behandlande tandläkare.

Att den som levererar material, tandtekniska produkter eller förbereder material eller produkter för användning i patientbehandling ska ansvara för att framställning av sådana produkter sker enligt vetenskap och beprövad erfarenhet samt enligt fabrikantens anvisningar om inte dessa står i konflikt med vetenskap och beprövad erfarenhet. Vidare ska producenterna ansvara för att de som utför framställningsarbetet har tillräckliga kunskaper för att kunna uppfylla detta krav.

BAKGRUND

Tandläkaren har i kraft av sin legitimation ansvar för valet av dentala material, produkter och metoder. Tandläkaren ska därför ha förutsättningar att välja material, produkter och metoder som med utgångspunkt i vetenskap och beprövad erfarenhet är optimala både utifrån patientens och från tandläkarens synpunkt.

För att kunna leva upp till det ansvaret förutsätts att tandläkare har ingående kunskaper om material, produkter och metoder och ges förutsättningar att leda patientarbetet i samarbete med övriga teammedlemmar. I detta innefattas även att kunna anvisa material och metoder för medicintekniska produkter som framställs utanför kliniken. Tandläkare måste även erbjudas möjligheter att följa med i kunskapsutvecklingen på området.

Vetenskap och beprövad erfarenhet avseende ett material, en produkt eller en metod är specifikt för det som avses och kan därför inte överföras på oprövad generika. Vidare är framställningsmetoder som används avgörande för ett materials eller en produkts egenskaper, vilket kan komma att påverka behandlingsutgången för den behandling i vilken ett material

eller en produkt används. Det är dock vanligt förekommande att beställda material, produkter och metoder byts ut av producenter eller leverantörer, trots att det saknas fullgod dokumentation som styrker att det verkligen handlar om generika. För att kunna arbeta på ett patientsäkert sätt ska därför material, produkter, framställningstekniker och behandlingsmetoder användas så att det följer de anvisningar som tandläkare har angivit på rekvisitioner eller enligt gällande överenskommelser.

Behandlingar som utförs under medverkan av tandtekniker är väsentligt beroende av ett gott samarbete och samförstånd mellan tandläkare och tandtekniker, ett samarbete som det tar lång tid att bygga upp. Resultatet av detta samarbete, behandlingsresultatet, blir genom ansvarsfördelningen inom tandvården tandläkarens ansvar. Det är väl belagt i den vetenskapliga litteraturen att till exempel resultatet av en komplicerad protetisk behandling till stor del är avhängig av hur bra detta samarbete fungerar. Genom tolkningar av lagen om offentlig upphandling har emellertid tandtekniska produkter kommit att likställas med andra produkter som kan framställas av en producent ensam, i detta fall tandteknikern, och inte som ett resultat av ett samarbete mellan två samverkande parter, tandtekniker och tandläkare. En konsekvens har blivit en tolkning att det inte spelar någon roll vilken tandtekniker som utför ett arbete och att tandtekniska produkter därför upphandlas med priset som viktigaste kriterium för vem som får skriva avtal med vårdgivaren. Avtalen löper sedan ofta under relativt korta perioder, vilket får täta tandteknikerbyten till följd. Tandläkare hinner därmed sällan bygga upp något tillfredsställande samarbete innan det är dags för ny upphandling och tandteknikerbyte. För tandläkare som arbetar med protetisk rehabilitering inom den offentliga sektorn medför detta ett allvarligt ingrepp i möjligheterna att arbeta på ett patientsäkert sätt till gagn för patientens bästa.

I några fall, till följd av upphandlingen, begränsas tandläkares möjlighet dessutom till att anlita laboratorium på ett sätt som inte medger direktkontakt med tandteknikern, vilket omöjliggör samarbete i någon egentlig mening.

TANDLÄKARFÖRBUNDETS STRATEGIER

[Att](#) genom de olika kanaler som står till Sveriges Tandläkarförbunds förfogande ge medlemmarna aktuella kunskaper om dentala material och metoder.

[Att](#) via samverkan med aktuella myndigheter medverka till utvärdering och kunskapsbildning om dentala material.

[Att](#) genom aktivt deltagande i det nationella och internationella standardiseringsarbetet påverka utvecklingen av dentala material.

[Att](#) vara engagerat i och stödja utvecklingen av dentala materialregister.

[Att](#) arbeta för en fungerande biverknings- och avvikelserapportering med återkoppling till tandvården.

[Att](#) arbeta för att dentala material ska ha en hög grad av spårbarhet av både material och framställningsmetoder vid rapporterade biverkningar.

[Att](#) arbeta för att främja tandläkarens möjlighet att erbjuda god kvalitet avseende tandtekniska- och medicintekniska produkter.

[Att](#) bevaka och delta i arbetet med Socialstyrelsens nationella riktlinjer och kvalitetsindikatorer.

[Att](#) verka för att dentala material och metoder på marknaden är kliniskt väl prövade och utvärderade.

Beslut taget: 2009-06-08

Senast reviderad: 2016-08-24